

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Niccolò Ammaniti
ANNA

Copyright © 2015 by Niccolò Ammaniti
First Italian edition Giulio Einaudi editore
Translation Copyright © 2024 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05240-4

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Nikolo Amaniti

ANA

Preveli Aleksandar Levi i Mirela Radosavljević

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

*There was a boy.
A very strange, enchanted boy.
They say he wandered very far,
Very far,
Over land and sea.
A little shy,
And sad of eye,
But very wise was he.*

eden ahbez, Nature Boy

Bio jednom jedan dečak.
Neobičan, začarani dečak.
Kažu da je lutao veoma daleko,
Kopnom i morem,
Uzduž i popreko.
Stidljiv pomalo,
I s tugom u oku,
Ali veoma mudar bio je on.

Idn Abez, Dete prirode

Bilo mu je tri, možda četiri godine, mirno je sedeo na stoličici presvučenoj skajem, pognute glave, brade priljubljene uz zelenu majicu kratkih rukava. Nogavice na farmerkama bile su mu posuvraćene, a na nogama je imao patike. U ruci je čvrsto stiskao drveni vozić, koji mu se njlhao između nogu poput kakve brojanice.

Na drugom kraju sobe, na krevetu je ležala žena koja je imala tridesetak, ili možda četrdesetak godina. Njena ruka, prekrivena crvenim mrljama i tamnim krastama, bila je prikačena na aparat za infuziju, a bočica je bila prazna. Virus je pretvorio njeno telo u hripavi kostur prekriven sasušenom kožom posutom čirevima, ali nije mogao da sasvim razori njenu lepotu, koja se i dalje opažala u obliku jagodičnih kostiju i prćastom nosu.

Dečak je podigao glavu i pogledao je, oslonio se na ručke i ustao sa stoličice, pa i dalje držeći vozić u ruci, prišao krevetu.

Ona ga nije primetila. Njene oči, utonule u dve mračne duplje, zurile su u tavanicu.

Mališan je počeo da se igra dugmetom na prljavoj jastučnici. Plava kosa prekrivala mu je čelo i pod zracima sunca koji su prodirali kroz belu zavesu podsećala je na najlonske niti.

Žena se iznenada uspravila na laktove, a leđa su joj se izvila u luk, kao da joj neko čupa dušu iz tela, šakama je zgužvala čaršav

i stropoštala se na leđa, tresući se od kašlja. Borila se za vazduh, istežući ruke i noge. Onda joj se lice opustilo, usne su joj se razdvojile i umrla je otvorenih očiju.

Dečak ju je nežno uhvatio za ruku i počeo da je vuče za kažiprst. Jedva čujno je prošaptao: „Mama? Mama?“ Stavio joj je vozic na grudni koš i spustio ga niz ivice čaršava. Dotakao je flaster skoreo od krvi, a ispod njega je bila igla za infuziju. Naposljetku je izašao iz sobe.

Hodnik je bio slabo osvetljen. Odnekud je dopiralo pištanje nekog medicinskog aparata.

Dečak je prošao pored leša debelog čoveka koji je ležao nauznak podno nosila. Čelom je dodirivao pod, a noga mu je bila savijena u neprirodnom položaju. Kroz razmaknute skute njegovog svetloplavog bolničarskog mantila nazirala su se pomodrela leđa.

Dečak je nastavio dalje, teturajući se, kao da nije kadar da upravlja svojim nožicama. Na drugim nosilima, pored plakata sa savetima za prevenciju raka dojke, i pored reprodukcije panorame Liježa s Katedralom Svetog Pavla, bio je položen leš neke starice.

Mališan se provukao pod žučkastim svetlom neonske sijalice koja je prštala. Dečak u pidžami i frotirskim papučama ležao je mrtav na vratima ogromne sobe, ruka mu je bila ispružena prema hodniku, prsti zgrčeni, kao da se opire nekom vrtlogu koji samo što ga nije usisao.

Na kraju hodnika, kroz mrak su se probijali sunčevi zraci koji su prodirali kroz ulazna vrata bolnice.

Dečak se zaustavio. Levo od njega nalazile su se stepenice, liftovi i prijemni pult. Iza čeličnog pulta nazirali su se kompjuterski ekrani oboreni po pisaćim stolovima i staklena pregrada razbijena u paramparčad.

Ispustio je vozić i potrčao ka izlazu. Zažmurio je, ispružio ruke i gurnuvši otvorio ulazna vrata i izbio na svetlost.

Napolju, iza stepeništa, iza crveno-belih plastičnih traka, nazirali su se crni obrisi policijskih automobila, vozila hitne pomoći, vatrogasnih kamiona.

Neko je povikao: „Dete! Ovde je neko dete...“

Mališan je rukama prekrio lice.

Nezgrapna prilika mu je pritrčala i zaklonila sunce.

Dečak je samo na tren uspeo da vidi da je taj čovek umotan u debeli skafander od žute plastike.

Potom su ga šćepali i odneli.

Četiri godine kasnije...

PRVI DEO

Dudovo imanje

1.

Ana je trčala auto-putem stežući kaiševe ranca koji joj je odska-
kao na leđima. Povremeno se osvrkala.

Psi su i dalje bili tu. U koloni, jedan za drugim. Šest-sedam.
Nekoliko ofucanijih izgubilo se usput, ali se onaj najkrupniji,
predvodnik, približavao.

Dva sata ranije, na obodu spaljene njive, spazila ih je kako se
povremeno pojavljuju na vidiku, između mrkih stena i crnih sa-
gorelih stabala maslina, ali je to nije uznemirilo.

Već joj se dešavalo da je progone čopori divljih pasa, neko
vreme bi je pratili, a potom bi se umorili i odlazili nekud svojim
poslom.

Ipak, kada ih je izgubila iz vida, uzdahnula je s olakšanjem.
Zastala je da popije preostalu vodu koju je ponela i potom pro-
dužila put.

Volela je da broji dok hoda. Brojala je koliko joj je koraka po-
trebno da pređe kilometar puta, brojala je plave i crvene automo-
bile, brojala je nadvožnjake.

A onda su se psi opet pojavili.

Bila su to očajna bića koja nasumično lutaju, poput broda izgu-
bljenog u tom moru pepela. Sretala je mnoge takve, s poderanim

krznom, s rojevima buva koje su im visile na ušima, sa rebrima koja štrče. Rastrgli bi se međusobno otimajući se oko mrtvog kunića. Letnji požari spalili su dolinu, zbog čega nije preostalo gotovo ništa za jelo.

Prošla je pored kolone automobila sa razlupanim staklima. Korov i pšenica rasli su oko tih olupina prekrivenih naslagama pepela.

Jugo je preneo požar sve do mora, i za sobom ostavio pustoš. Asfaltna traka puta A29, koji povezuje Palermo i Macaru del Valo, presecala je nadvoje mrtvu ravnicu, na kojoj su se uzdizala pocrnela debla palmi i pokoji pramen dima. Levo, iza ruševina Kastelamarea del Golfo, krajičak sivog mora stapao se s nebom. Desno je niz malih i tamnih brežuljaka plutao po dolini, poput dalekih ostrvaca.

Jednu stranu auto-puta zakrčio je prevrnuti kamion. Prikolica je porušila pregradu između saobraćajnih traka, a lavaboi, bidei, klozetske šolje i krhotine bele keramike rasuli su se desetinama metara unaokolo. Devojčica je prošla između njih.

Desni gležanj ju je boleo. U Alkamu je nogom razvalila vrata prehrambene prodavnice.

A kad samo pomisli da je do pojave pasa sve išlo kao po loju.

Krenula je dok je još bio mrak. Svaki put je morala da odlazi sve dalje u potrazi za hranom. Ranije je bilo lako, bilo je dovoljno da odeš u Kastelamare i tamo nađeš sve što želiš, ali s požarima se sve zakomplikovalo. Pešačila je tri sata, dok se sunce pelo sve više na bledunjavom nebu bez oblaka. Leto je odavno prošlo, a vrućina nije popuštala. Pošto je potpirio požar, vetar je netragom nestao, kao da ga taj deo sveta više ne zanima.

U rasadniku pored kratera koji je napravila eksplozija benzinske pumpe pronašla je veliku kutiju punu hrane, prekrivenu prašnjavom mušomom.

U rancu je imala sedam konzervi pasulja marke *čirio*, četiri konzerve pelata *gracijela*, jednu flašu gorkog likera *amaro lukano*, veliku tubu kondenzovanog mleka marke *nestle*, kutiju izmrvljenog dvopeka, koji se ipak mogao lepo rastvoriti u vodi, i pola kilograma pancete u vakuumiranom pakovanju. Nije mogla da odoli, pancetu je smazala na licu mesta, u potpunoj tišini, nagnuta nad džakovima crnice naslaganim po podu prekrivenim mišjim izmetom. Bila je tvrda kao kamen i toliko slana da ju je pekla u ustima.

Crni pas joj se približavao.

Ana je požurila, dok joj je srce tuklo u ritmu koraka. Neće izdržati još dugo. Mora da stane i da im se suprotstavi. Da joj je barem kakav nož pri ruci. Uvek je nosila nož sa sobom, ali tog jutra ga je zaboravila. Izašla je s praznim rancem i flašom vode.

Sunce je bilo na četiri prsta od zalaska. Narandžasta lopta obavijena ljubičastom izmaglicom. Još samo malo i dolina će ga progutati. S druge strane pomaljao se mesec, tanak kao nokat.

Osvrnula se.

Pas je i dalje bio tu. Drugi su odustali, jedan za drugim, ali ne i on. Dok su prelazili poslednji kilometar puta, nije joj se približio, ali ona je jurila kao bez duše, a on je trčkarao.

Možda je čekao da padne mrak pa da napadne, ali to joj se činilo nemogućim, psi ne razmišljaju. A ona ionako neće izdržati do mraka. Gležanj joj seva, a list joj se ukrutio od bola.

Prošla je pored jedne zelene table. Još pet kilometara do Kaste-lamarea. Da bi trčala pravo, pratila je isprekidanu liniju na sredini puta. Da nije bila zaglušena vlastitim disanjem i koracima koji su odzvanjali po asfaltu, primetila bi da vlada mrtva tišina. Nije bilo ni daška vetra, ni ptica, ni zrikavaca, ni cvrčaka.

Dok je prolazila kraj jednog automobila, umor kao da joj je šaputao da uđe unutra, ali ju je mozak odvrćao od toga. Mogla bi da pokuša da mu dobaci onaj dvopek, ili da se popne uz zaštitnu mrežu i pređe na drugu stranu, samo što je mreža gusta, a nije videla nikakvu rupu kroz koju bi se provukla.

Na pregradi između saobraćajnih traka oleandri, koji su preživeli požar, bili su načičkani ružičastim cvetovima, a granje se savijalo pod njihovom težinom. Sladunjavi miris mešao se sa zadahom paljevine.

Pregrada je bila visoka.

Ali ti si kengur, pomislila je.

U školi ju je Pinijeva, nastavnica fizičkog, prozvala kengur zato što je u skoku uvis bila bolja od dečaka. Ani se taj nadimak nije sviđao, kenguri imaju klempave uši. Bilo bi joj draže da su je zvali leopard, koji isto ume da skače, a mnogo je lepši.

Skinula je ranac s leđa i prebacila ga preko žbunja oleandra, uhvatila je zalet, oslonila stopalo o betonski ivičnjak, odrazila se i probila se kroz granje obrevši se u drugoj traci.

Dohvatila je ranac i duboko dišući izbrojala do deset. Podigla je pesnicu i nasmešila se. Imala je lep osmeh, otkrivao je njene bleštavobebe zube, koje je retko pokazivala.

Krenula je hramajući. Sada treba još samo da savlada mrežu i biće na sigurnom.

Na drugoj strani, kosi bedem vodio je do uskog puta koji se pružao naporedo s auto-putem. Nije to bilo baš pogodno mesto za preskakanje mreže, pogotovo s povređenim gležnjem. Spustila je ranac na zemlju i okrenula se.

Ugledala je psa kako se pomalja iz grmlja oleandra i juri prema njoj.

Nije bio crn nego beo, krzno mu je bilo posuto pepelom, a jedno uvo iskrzano. Bio je to najveći pas kog je ikada videla.

A ako budeš tako stajala, poješće te.

Zarila je prste u mrežu, ali su joj ruke bile ukočene od straha. Okrenula se i skliznula na zemlju.

Životinja je strelovito prešla poslednjih nekoliko metara auto-puta, preskočila preko metalne ograde i odvodnog kanala. Njena tamna prilika zaklonila je svetlost sunca na zalasku i na devojčicu se sručilo četrdeset kilograma teško telo nesnosnog zadaha.

Ana je podigla lakat i munula psa pravo u rebra, a on se skvrčio i stropoštao kraj nje. Ustala je.

Zver je ležala na travi. Iznenađenost, gotovo nalik ljudskoj, ogledala se u njegovim zenicama crnim kao ugalj.

Devojčica je šćepala ranac sa zemlje i udarila ga urlajući. Jednom, dvaput, triput. Prvo po glavi, zatim po vratu, pa opet po glavi. On je ošamućeno cvileo, pokušavajući da se uspravi. Ana je napravila piruetu, poput bacača kugle koji se sprema za izbačaj, opisujući pun krug, ali je kaiš pukao i ona je izgubila ravnotežu. Ispružila je nogu, ali bolni gležanj nije izdržao. Pala je.

Njih dvoje, jedno kraj drugog, pogledali su se pravo u oči, a onda je pas zarežao, zgrčio se i bacio se na nju razjapljenih čeljusti.

Ana je podigla zdravo stopalo i zabila mu petu u grudnu kost, tako da je leđima udario u metalnu ogradu.

Pas se srušio na bok. Dahtao je, jezik mu se uvijao ispod nozdrva, a oči su mu se pretvorile u dva uska tamna proreza.

Dok je pas pokušavao da se ponovo osovi na noge, Ana je oko sebe tražila nešto čime bi ga dokrajčila. Neki kamen, štap, ali nigde ničega, samo nagorelo đubre, plastične boce, zgužvane konzerve.

„Šta hoćeš od mene? Ostavi me na miru!“, zauralala je na njega. „Šta sam ti ja skrivila?“

Zver ju je netremice posmatrala, pogledom punim mržnje, rastvorene njuške, a između crnih usana ukazali su se žučkasti očnjaci, dok su mu između kutnjaka curile bale. Potmulo i preteće režanje nadimalo mu je grudi.

Devojčica je produžila put, krivudajući levo-desno, saplićući se o pertle na patikama. Oleandri, mračno nebo, pocrnela ruševina seoske kuće bez krova čas bi joj izgledali kao mutni obrisi, a onda bi se ponovo ukazali, posle svakog pređenog koraka. Zastala je i osvrnula se.

Pas ju je pratio.

Ana je hramajući stigla do tamnoplavog automobila. Bio je to karavan zgužvanog prednjeg dela. Prednja vrata bila su širom otvorena, a na zadnjem prozoru nedostajalo je staklo. Poslednjim atomima snage ušla je u automobil i povukla vrata, ali su ona bila zaglavljena. Pokušala je obema rukama. Zardale šarke na vratima su zaškripale i vrata su se odbila o uništenu bravu. Pokušala je ponovo, ništa. Naposletku ih je zatvorila uvezavši sigurnosni pojas oko ručke. Spustila je glavu na volan i zažmurila, udišući i izdišući